

Association de la
Ville et des Communes
de la Région de Bruxelles-Capitale a.s.b.l.

Vereniging van de
Stad en de Gemeenten
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest v.z.w.

Rue d'Arlon / Aarlenstraat 53 b4 – Bruxelles 1040 Brussel

Tel. : +32.(0)2.238 51 40 – Fax : +32.(0)2 280 60 90 - E-mail: welcome@avcb-vsgeb.be – web – www.avcb-vsgeb.be

Gewestelijk memorandum 2009

Lokale democratie en goed bestuur

De gemeenten, centraal lokaal bestuur, vinden hun bestaansreden in de **dienstverlening aan de burger**.

Als lokaal bestuur haalt de gemeente in de eerste plaats haar doeltreffendheid uit haar relatie met de burger. Haar nabijheid waarborgt de beste aanpassing van haar actie aan de werkelijke behoeften en de eigenheid van het terrein.

Als verkozen bestuur dat verantwoording verschuldigd is aan de burger, is de gemeente onderworpen aan de democratische controle, wat een goede waarborg vormt voor haar luisterbereidheid naar de bevolking toe.

Het is geen toeval als de bevolking steeds meer inspraak vraagt in het openbaar leven, en tegelijk steeds minder belangstelling toont voor de overheidsinstellingen. De waarheid is dat ze zich enkel inzet als die inspraak een uitdaging inhoudt, in die zin dat de bevoegdheden en de middelen van de instelling waaraan ze wil meewerken, reëel zijn.

Daarom wil de Vereniging - die de doelstellingen van democratische inspraak ten volle onderschrijft - in het vooruitzicht van een duurzame ontwikkeling van onze samenleving, dat men de gemeenten de nodige middelen verschafft om de bevoegdheden van gemeentelijk belang te kunnen uitoefenen.

Daarbij moeten de volgende principes voor ogen gehouden worden:

- *subsidiariteit*: vertrouwt taken toe aan het machtsniveau dat het dichtst bij de burger staat, zolang niet vaststaat dat een hoger machtsniveau het beter zou doen; een principe dat bekrachtigd wordt in het Europees Handvest van de Lokale Autonomie, dat door ons land geratificeerd werd,
- *decentralisering*: de beslissingen - en niet alleen de uitvoering ervan (wat het onderscheidt van deconcentratie) - moeten genomen worden op een zo lokaal mogelijk niveau,
- *evenwicht* tussen de taken en de middelen die ieder machtsniveau krijgt, niet alleen financiële middelen maar ook menselijke, met de mogelijkheid om regels vast te leggen, er de uitvoering van te controleren en overtredingen te sanctioneren,

- en tot slot stelselmatig *overleg* in het kader van een gestructureerd partnership met de lokale besturen en hun vereniging, tenminste wanneer er sprake is van maatregelen die bijkomende uitgaven met zich meebrengen of minder inkomsten, hierbij verwijzend naar de principes van goed bestuur tot regeling van de betrekkingen tussen verschillende bestuursniveaus.

I. Werkingsmiddelen in verhouding tot het gemeentebeleid

Gepaste middelen

De Vereniging wijst op het aanzienlijk verlies aan financiële middelen dat zij geleden hebben bij de regionalisering van het Gemeentefonds. In de loop der jaren is de **algemene dotatie** aan de gemeenten wel gestegen, zonder die verliezen evenwel te kunnen compenseren. De vergelijking met de andere grote steden van het land blijft op dit vlak dramatisch ongunstig voor de Brusselse gemeenten en de stijging van de dotatie werd tenietgedaan door de verhoging van de lasten en nieuwe taken voor de gemeenten. Meer dan ooit moet de financiering van de gemeenten in de toekomst steunen op een verhoging van de algemene dotatie.

De financiering van deze verhoging moet kaderen in de institutionele onderhandelingen, waarbij de vertegenwoordigers van het Gewest moeten streven naar een *juiste verdeling* van de lasten die het zelf en de Brusselse gemeenten moeten dragen ten gunste van de andere deelentiteiten en de federale overheid. Als economische motor van het land zouden het Gewest en de Brusselse gemeenten een *rechtvaardige verdeling van de belasting* tussen werkplaats en woonplaats moeten krijgen.

In naam van het behoud van essentiële aspecten voor de gemeentelijke autonomie dringt de Vereniging erop aan – en daarbij verwijst ze naar het Europees Handvest van de Lokale Autonomie – om de dotatie *universeel en onvoorwaardelijk* te houden. Ze mag namelijk niet verbonden worden aan het nastreven van doelstellingen van fiscale homogeniteit noch ingeperkt worden ten gunste van subsidies voor specifieke doeleinden.

De Vereniging vraagt ook een herziening van het kadastraal inkomen, wat als basis dient voor de vastlegging van de **dode hand**, en deze rechtstreeks aan de gemeenten te betalen in verhouding tot de lasten waarmee zij geconfronteerd worden met betrekking tot de goederen in kwestie.

De volgende bestuursperiode zal wellicht gekenmerkt worden door de overname door het Gewest van de inning van de **onroerende voorheffing**. De Vereniging vraagt dat die overname in de beste omstandigheden zou verlopen en gebaseerd zou worden op de ervaring terzake van het Vlaamse Gewest, waar de duur en het prijskaartje uiteindelijk veel hoger uitgevallen zijn dan verwacht. In ieder geval vraagt de Vereniging dat deze overname *geen enkel verlies aan inkomsten* zou teweegbrengen voor de gemeenten en dat het Gewest net zoals in Vlaanderen zou overwegen een *systeem met voorschotten* uit te werken gespreid over de eerste zes maanden van het jaar.

Uit verschillende contacten met het ministerie van Financiën blijkt dat het bedrag van de gemeentelijke inkomsten uit de onroerende voorheffing minder afhangen van de inning (sinds enkele jaren gestabiliseerd) dan de kwaliteit en de snelheid van de *overdracht van informatie* die nodig is voor de vaststelling of de herziening van het kadastraal inkomen. Daarom vraagt de Vereniging dat het Gewest, in het kader van de overname van de inning, de gemeenten zou helpen de evolutie van het onroerend goed op het terrein beter zou volgen om de persoon die het kadastraal inkomen moet bepalen, beter te informeren.

Sinds enkele jaren willen de gemeenten een rechtvaardigere vergoeding voor de terbeschikkingstelling van hun openbaar domein. De Vereniging heeft het Gewest reeds geïnterpelleerd over de nood aan een instrument ter vergoeding van de dienst die verleend wordt aan de concessiehouders die te veel openbare ruimte inpalmen door allerlei werken zoals het leggen van leidingen, kabels en andere vaste of mobiele installaties. Bepaalde gebruikers van de openbare ruimte, waaronder de operatoren van een openbaar telecommunicatienetwerk of intercommunales, blijven omwille van specifieke wettelijke bepalingen vrijgesteld van taksen en retributies. Het is dus essentieel de wettigheid van dergelijke vrijstellingen in vraag te stellen. De gemeenten de mogelijkheid bieden een retributie te vestigen als tegenprestatie voor de **terbeschikkingstelling van het openbaar domein** is een mogelijkheid waarvan de concretisering dringend wordt. De Vereniging vraagt dat het Gewest in samenspraak met de gemeenten een *doeltreffend systeem* zou uitwerken van *compensaties* in geval van bezetting van het openbaar domein.

De Vereniging vraagt aan het Gewest de nieuwe **boekhoudnormen ESR 95** niet aan de lokale besturen op te leggen, bijkomend bij de vastlegging door de Hoge Raad voor Financiën van lokale budgettaire doelstellingen, in het kader van de sanering en de controle van de overheidsfinanciën die de Europese Unie voorstaat.

Deze nieuwe normen – zoals ze nu voorgesteld worden – zouden de werking van de gemeenten ernstig kunnen schaden, op het vlak van de verrekening van de leningen (in het jaar en niet meer gespreid), de overgang van het systeem van boekjaar naar dat van beheer (zoals de Staat), de overgang van het evenwicht per boekjaar zonder rekening te houden met de overgedragen resultaten van de vorige boekjaren (globaal boekjaar) en de registratie van de overdracht van financiële activa (wijziging van de vorm van de activa), zonder impact op het financieringssaldo.

De Vereniging vraagt dat *deze normen niet opgelegd zouden worden* en niet gewoon het voorwerp zouden uitmaken van een aanpassing van de regels voor budgettair evenwicht.

De recente evolutie van de financiële wereld moet, in een strikt reglementair kader, de gemakkelijkere toegang van de gemeenten tot **nieuwe financieringswijzen** kunnen rechtvaardigen, zoals publiek-private samenwerking of het inroepen van een derde investeerder; de toekenning van subsidies wordt mogelijk bij deze financiering. Er zou ook gekeken moeten worden naar de mogelijkheid van *geglocaliseerde opdrachten* voor de afsluiting van de leningen van het Gewest en de gemeenten. Er wordt ook voorgesteld dat de gemeenten op dezelfde manier dat zij gebruik kunnen maken van de gespecialiseerde diensten van het Gewest om advies te krijgen voor de leningen die zij aangaan, ook een beroep kunnen doen op deze diensten voor het beheer van hun financiële tegoeden.

In een vergelijkbare gedachtenorde stelt de Vereniging voor, met de steun van het Gewest, een **centrale voor de aankoop van energie** op te richten, waardoor gemeenten en OCMW's, in voorkomend geval met de diensten van het Gewest, samen offerteoproepen en bestellingen van energie kunnen doen.

Personeelsbeleid

De voornaamste uitdaging is de **dynamisering van het personeelsbeleid** en het aantrekkelijk maken van het lokaal openbaar ambt, zonder evenwel de gemeentefinanciën te bemoeilijken. In dat kader suggereert de Vereniging de modaliteiten van de toepassing van de volgende mogelijkheden in overleg te bekijken.

De versoepeling van bepaalde voorwaarden in verband met **de aanwerving, bevordering, sanctionering en ontslag** van het personeel vormt een essentieel element van die dynamisering. De mogelijkheid om een beroep te doen op *interimarbeid* zou geanalyseerd kunnen worden. Behalve voor de wettelijke graden zou de aanwerving en de bevordering van het personeel moeten behoren tot de *bevoegdheid van het College* en niet voor de gemeenteraad moeten komen. De *gradaties in de sancties* zouden verfijnd moeten worden en het eerste niveau zou aan de gemeentesecretaris moeten toevertrouwd worden, met oog voor de naleving van de procedures voor de verdediging van de betrokkene. Na 10 jaar bestaan zou het *sociaal handvest* – waar nog steeds moeilijkheden opduiken in de toepassing – geëvalueerd moeten worden, in het bijzonder wat de evaluatieprocedures betreft.

Wat de **organisatie** betreft, stelt de Vereniging voor dat naar het voorbeeld van wat ze voorstelt voor de aankoop van energie, de gemeenten zouden *samenwerken voor de aanwervingen*, met name voor de oproepen tot indiening van kandidaturen en op het eerste niveau van de examens, terwijl de uiteindelijke beslissing een bevoegdheid van het schepencollege moet blijven. Het zou ook nuttig zijn dat er een *model van syndicaal statuut* uitgewerkt wordt voor de gemeenten.

Wat de **vormingen** betreft, vindt de Vereniging dat de opleidingen van de Gewestelijke School voor de Openbare Besturen voortgezet en gediversifieerd moeten worden, met name de *basisvormingen* die gratis aangeboden worden aan de arbeiders zouden uitgebreid moeten worden tot de bedienden. Er zouden ook maatregelen genomen moeten worden om de tewerkstelling van Brusselaars in het lokaal openbaar ambt aan te moedigen.

Wat de **beheersmaatregelen** betreft, vormt de samenstelling – binnen de administratie – van managementteams een interessante piste, maar de Vereniging vraagt daar de rol ten opzichte van het college van te definiëren: de Vereniging pleit daarbij om de beslissingsbevoegdheid exclusief aan deze laatste toe te kennen. Hetzelfde geldt voor de *verantwoordelijke human resources*, waarvan de Vereniging ook het principe steunt, maar waarvan de positie ten aanzien van de gemeentesecretaris absoluut verduidelijkt moet worden.

Wat de **werkgeversvertegenwoordiging** betreft, vraagt de Vereniging naast de vertegenwoordiging die aan de Conferentie van Burgemeesters toevertrouwd wordt, de Vereniging als deskundige zou kunnen deelnemen aan de onderhandelingen van het *gewestelijk Comité C*. Zij is van oordeel dat bij gebrek aan degelijk overleg met de vertegenwoordigers van de gemeenten, de loonschaalverhogingen die op gewestelijk niveau beslist worden, volledig ten laste zouden moeten komen van het Gewest, met inbegrip van het effect op de pensioenen.

Een moderne organisatie

Ondanks de inspanningen die de wetgever levert met het oog op rationalisering, zijn er nog heel wat regelgevingen en procedures waarvan de toepassing complex blijft. Zonder de behoefte aan verschillende regelgevingen in vraag te stellen moeten de verschillende regelgevingen zo goed

mogelijk op elkaar afgesteld worden, met name de stedenbouwkundige en milieuprocedures. Een **coherente en leesbare wetgeving** is een waarborg voor efficiëntie in het nastreven van de doelstellingen van de verschillende regelgevingen.

De Vereniging vraagt dat het Gewest in de mate van het mogelijke de regels met betrekking tot overgehevelde materies codificeert. Dat geldt voor heel wat bepalingen van de Nieuwe Gemeentewet, de wet van 24 december 1996 betreffende de vestiging en de invordering van de provincie- en gemeentebelastingen, de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en lijkbezorging, ... Dat zou de juridische leesbaarheid aanzienlijk verbeteren.

Het doel van de **richtlijn diensten** is het vrij verkeer van diensten te waarborgen binnen de EU-lidstaten, door obstakels weg te werken voor de vrijheid van vestiging voor de leveranciers van diensten, waardoor deze dezelfde voorwaarden genieten om zich te vestigen in één van de lidstaten als de onderdanen van die staat zelf. Dat omvat de afschaffing van iedere vorm van discriminatie, de vereenvoudiging van de procedures en formaliteiten, de terbeschikkingstelling van informatie, een fysiek en virtueel loket, bijstand aan de bevoegde overheden, samenwerking met de andere lidstaten.

Aangezien de gemeenten ook betrokken zijn bij deze richtlijn, vraagt de Vereniging dat het Gewest het *wettelijk kader* zou uittekenen dat de implementering van de richtlijn diensten op gemeentelijk niveau regelt en organiseert. De Vereniging vraagt ook dat de menselijke en budgettaire middelen voor deze grootschalige onderneming toegekend zouden worden en vraagt daar de nodige voorrang aan te geven (deadline voor de implementering van de richtlijn is 28 december 2009).

De samenstelling en bijwerking van de gegevensbank subsidies wijzen uit dat er heel wat subsidies bestaan, maar we zien een grote verscheidenheid qua procedures en termijnen, en problemen qua combinaties met andere procedures. Er moet gestreefd worden naar *een zo groot mogelijke homogeniteit in de subsidiestelsels*, in de geest van de ordonnantie van 16 juli 1998, die verzwakt naarmate er nieuwe subsidiëringmogelijkheden komen. Wat deze laatste betreft, kunnen we ons overigens afvragen, rekening houdend met het volume en de criteria van verdeling van de envelop, of het niet opportuun zou zijn die te groeperen met de algemene dotatie aan de gemeenten.

Overeenkomstig het plaatselijk-bestuursplan moet het informatiewerk betreffende de samenstelling van een *gegevensbank* "subsidies" voortgezet worden, niet alleen door de permanente bijwerking, maar ook door de uitbreiding tot alle niet-regionale subsidiërende instanties, en ook aangevuld door een inspanning op het vlak van vorming en begeleiding.

II. Dienstverlening: een stedelijk samenwerkingsproject

Stedenbouw

De stijging van het aantal **stedenbouwkundige overtredingen** schaadt het levenskader en de kwaliteit van de architectuur in ons Gewest. Momenteel nemen de procedures meerdere jaren in beslag en worden onbelangrijke overtredingen vaak geseponeerd. Ter vergelijking heeft het gemengd systeem van strafrechtelijke en administratieve sancties op het gebied van milieuovertredingen zijn doeltreffendheid bewezen.

Volgens de Vereniging moet de *doeltreffendheid van de sancties* voor stedenbouwkundige overtredingen verbeterd worden, onder meer door de verhoging van de financiële middelen en van het personeelsbestand van de administratieve overheden en door de herdefinitie van de wettelijke hulpmiddelen waarmee ze kleine overtredingen efficiënt kunnen bestraffen.

Dankzij de **stedenbouwkundige lasten** kunnen grote vastgoedprojecten beter opgenomen worden in de omliggende stadsstructuur. Hun voornaamste financieringsbron lijkt echter uitgeput te geraken. Het aantal bouwprojecten voor nieuwe kantoorruimten neemt immers af terwijl op de renovatie van oude kantoorruimten geen lasten betaald moeten worden. Indien de overheden gebruik willen blijven maken van een doeltreffend hulpmiddel op het gebied van operationele stedenbouwkunde, moet in de toekomst een gezamenlijk debat gevoerd worden over de *feiten die de lasten teweegbrengen*. De *bedragen van de door de Regering vastgelegde verplichte lasten* werden overigens nooit geïndexeerd en zouden herzien moeten worden. Er zou ook een grotere soepelheid toegestaan kunnen worden in de besteding van de door deze lasten verkregen middelen.

Er moeten verder inspanningen geleverd worden om de behandeling van **vergunningaanvragen** te vereenvoudigen en te versnellen, met eerbied voor de gemeentelijke autonomie, een pijler van het lokaal niveau. In dat opzicht vindt de Vereniging het jammer dat de laatste voorontwerpen voor de hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening, onder het mom van de doelstelling van efficiënter beheer en de ontwikkeling van het Gewest op internationaal niveau, gekenmerkt worden door een verarming van de *bevoegdheden van de gemeenten*.

De gemeenten blijven gehecht aan de huidige bevoegdheden van het *stedenbouwkundig college*, dat neutraliteit waarborgt in de behandeling van administratieve beroepen. Ze pleit voor een verhoging van de middelen om de behandelingstijd van de dossiers te verkorten.

De Vereniging is tevreden met de vooruitgang betreffende de omkadering van **handelsbestemmingen**, zoals nachtwinkels. Meer bepaald vraagt ze dat ook de *agentschappen voor sportwedenschappen* opgenomen worden in de lijst met de wijzigingen van gebruik die aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen zijn.

Wegen

De gemeenten worden steeds vaker geconfronteerd met de overname door de MIVB van de contracten ivm de **wachthokjes** en verliezen dus heel wat inkomsten. De Vereniging vragen daaromtrent *overleg* tussen de gemeenten en de MIVB in aanwezigheid van het Gewest.

De problematiek betreffende de schoonmaak van de **eigen bedding** van het openbaar vervoer brengt ook heel wat vragen teweeg aangaande de respectieve middelen en aansprakelijkheden, waardoor de schoonmaak van de beddingen soms in het gedrang komt. De Vereniging vraagt snel een oplossing, in die zin dat ofwel het Gewest ofwel het Agentschap Net Brussel verplicht is de eigen beddingen van het openbaar vervoer schoon te maken op gemeente- en gewestwegen.

Mobiliteit

De gemeenten worden hoe langer hoe meer geconfronteerd met het probleem van **vrachtwagens** die gebruik maken van gemeentewegen die hiervoor niet bestemd zijn. Om dit doorgaand vrachtverkeer te weren uit de woonstraten is het noodzakelijk om, naast lokale ingrepen, een

specifieke bewegwijzering te voorzien voor de vrachtwagens, en dit op het niveau van het Gewest. Ook de problematiek van het uitzonderlijk vervoer zou herzien moeten worden. Tot slot zou tevens het parkeren van het vrachtvervoer binnen het Gewest beter georganiseerd moeten worden.

Om de impact van wegenwerken op de mobiliteit te beperken vraagt de Vereniging dat de gemeenten uitgenodigd zouden worden op de gewestelijke commissie voor de coördinatie van de **werken**, niet alleen wanneer de werken betrekking hebben op hun gemeentewegen maar ook de gewestwegen die ze kruisen.

De Vereniging stelt vast dat de nieuwe bus- en tramplannen de reistijd voor een deel van de Brusselse bevolking verlengen en vraagt alle nodige maatregelen te nemen om het aanbod en de frequentie van het **openbaar vervoer** te verbeteren.

De taak van de **mobiliteitsadviseur** van de gemeente is adviezen te verlenen over alle aspecten die betrekking hebben met de mobiliteit en de verkeersveiligheid binnen zijn gemeente. Maar in de praktijk moeten de mobiliteitsadviseurs ook andere taken vervullen, zoals het opstellen van de aanvullende reglementen of zelfs het uittekenen van herinrichtingsprojecten. Aangezien de mobiliteitsadviseur ook opdrachten uitvoert voor het Gewest, zou zijn taak vereenvoudigd kunnen worden door een *informaticane트워크* uit te bouwen waarbij de gemeente alle documenten rechtstreeks met Mobiel Brussel kan uitwisselen (bv. elektronische overdracht van aanvullende reglementen). Een *overlegplatform*, waar de mobiliteitsadviseur met zijn vragen terecht kan, zou eveneens in het leven kunnen worden geroepen. Tot slot is het aan te bevelen om, naar het voorbeeld van de milieuambtenaren, de aanwerving van een mobiliteitsadviseur te *subsidieren*.

Milieu

De Vereniging benadrukt het feit dat de eerste stap voor een beter milieu het **proper houden** van de openbare ruimte is, of dit nu preventief of bestraffend is. Hiermee verwijzen we naar de kwestie van de administratieve sancties en het stadsbeleid, waar we elders in dit memorandum uitgebreider op ingaan.

Veiligheid

Op het gebied van veiligheid pleit de Vereniging voor het behoud van het regionale luik van de hulpmiddelen voor **preventie**, en vooral voor de *voortzetting van de samenlevingscontracten*. In deze fase zou een evaluatie, met een verdeling van de goede en minder goede praktijken, zeer nuttig zijn om de beschikbare middelen in de toekomst zo goed mogelijk te kunnen toewijzen.

Sociale kloof

De Vereniging is bijzonder begaan met de sociale situatie in het Brussels Gewest en verwijst naar het specifieke memorandum van de afdeling OCMW terzake.

Economie en werkgelegenheid

Steeds meer treden de gemeenten op als **belangrijke partners** van de lokale, economische actoren die geconfronteerd worden met problemen op het gebied van fiscaliteit, stedenbouw, milieu en mobiliteit. De eerste geleverde inspanningen op het gebied van fiscale harmonisering zouden uitgebreid moeten worden naar andere branches en er zou in het bijzonder aandacht geschonken moeten worden aan de creatie, op gemeentelijk niveau, van *een gunstiger klimaat* voor de economische ontwikkeling in samenwerking met de vertegenwoordigers van de lokale economie.

Door de omvang en de diversiteit van de werkgelegenheid die zij bieden, moeten de gemeenten een bevoorrechte partner van het Gewest worden in het kader van de strijd tegen werkloosheid, begeleidende herkwalificatie en opleiding in samenwerking met de bestaande opleidings- en begeleidingsinstanties. Een betere organisatie en samenhang van de bestaande hulpmiddelen zou de toegevoegde waarde ervan moeten vergroten ten gunste van alle partners. In dat opzicht zou een *diversiteitsbeleid* snel een operationeel kader moeten vinden, dat een antwoord kan bieden op de financiële en organisatorische verplichtingen van de gemeenten en om elk risico op verdraaiing van de doelstellingen te voorkomen.

Ten slotte verwacht de Vereniging eveneens een degelijke *promotie van de stads- en buurtberoepen* en is zij bereid om daar een actieve bijdrage toe te leveren.

Toerisme

In de werking van het toeristisch beleid is het wenselijk dat de promotie van Brussel aan de hand van sportieve of culturele evenementen uitgebreid zou kunnen worden tot alle gemeenten van het Brussels Gewest.

Huisvesting

De Vereniging stelt vast dat het Gewest zich ontwikkelt op een achtergrond van grondspeculatie. Dit doet de huurprijzen stijgen en creëert problemen op het gebied van toegang tot huisvesting.

De Vereniging wil dat **eigendomsverwerving** toegankelijker wordt voor gezinnen met een gemiddeld tot laag inkomen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daarom raadt ze aan om meer middelen ter beschikking te stellen van het Woningfonds van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en om de voorwaarden voor de toegang tot en de toekenning van de steun te herzien zodat zij zo goed mogelijk aansluiten bij de sociaal-economische ontwikkelingen.

Algemeen is de Verenging van mening dat er eerst ingewerkt moet worden op het aanbod door bepaalde **publieke initiatieven** te stimuleren ten voordele van de huisvesting van de meest behoeftige en geïsoleerde personen. Vooral de verwerving van *verlaten woningen* door de gemeenten moet aangemoedigd worden zodat deze woningen gerenoveerd en opnieuw op de markt gebracht kunnen worden. De procedures voor de subsidiëring van projecten voor de *herwaardering van wijken* zouden vereenvoudigd moeten worden.

Betreffende de strijd tegen de **ongezonde woningen** vestigt de Vereniging algemeen de aandacht op het feit dat de gemeenten die beschikken over *middelen voor politiecontrole*, in het Gewest een bevoorrechte manier vormen om de naleving van de gezondheidsnormen te garanderen. Maar zij

moeten daarvoor de nodige middelen krijgen en deze problemen moeten coherent aangepakt worden door een nauwe samenwerking tussen de gemeentediensten onderling en tussen de gemeentediensten en het Gewest.

Ten slotte pleit de Vereniging voor de versterking van het **sociaal huisvestingsbeleid** voor zover dit beleid zich kan ontwikkelen in een *kader dat voldoende aanpasbaar is* aan de realiteit en aan de lokale behoeften.

Duurzame ontwikkeling

De duurzame ontwikkeling in haar drie dimensies tot **regionale prioriteit** verheffen, impliceert de uitstippeling van een beleid om het leefmilieu (milieupijler), de levensstijl (sociale pijler) en de levensstandaard (economische pijler) te verbeteren. De Vereniging vraagt dat het Gewest de ontwikkeling van duurzame initiatieven van de gemeenten en OCMW's steunt en dat het zelf een *regionale agenda 21* uitwerkt, als aanvulling op de lokale acties.

Een **aankoopbeleid** heeft niet alleen een voorbeeldrol, maar draagt eveneens rechtstreeks bij tot een duurzamere wereld. In dat opzicht sluit de Vereniging aan bij de Europese dynamiek die tot doel heeft sociale, ethische en milieucriteria op te nemen in de openbare aanbestedingen.

Vooraf in het kader van de 'greening' van de openbare aanbestedingen zal het gebruik van milieuvriendelijkere producten en diensten een weldoend hefboomeffect hebben op de economie. Met een 'groen' aankoopbeleid steunen de overheden immers de bedrijven die aan eco-innovatie doen en die milieuvriendelijke producten op de markt brengen. De Vereniging zou willen dat het Gewest dit idee opneemt en de gemeenten eveneens in deze richting aanmoedigt door onder meer op juridisch gebied het kader te verbeteren opdat deze 'greening' doorgevoerd zou kunnen worden.

De ondersteuning van de **Lokale Agenda's 21** en van de op dit gebied toegepaste beleidslijnen en gevoerde acties moet voortgezet en versterkt worden. In de gemeenten en OCMW's werd immers een duurzame dynamiek op gang gebracht: het staat nu al vast dat de meeste gemeenten in 2009 een Lokale Agenda 21 uitgewerkt zullen hebben. In de praktijk zullen dan ook de eerste verwezenlijkingen zichtbaar moeten zijn. Financiële en methodologische ondersteuning zijn echter essentiële elementen voor de uitwerking van dergelijke programma's. Door het groeiende succes van de formule nemen de behoeften echter toe en moeten bijgevolg de budgetten verhoogd worden om niemand in de kou te laten staan. De Vereniging vraagt dat het budget aangepast wordt en dat er nagedacht wordt over de vereiste *financiële en methodologische ondersteuning* om de komende jaren de actieprogramma's te kunnen verwezenlijken.

III. De wereld, Europa, België

Gedecentraliseerde samenwerking

Meer dan de helft van de Brusselse gemeenten is reeds een samenwerkingsverband aangegaan met gemeenten in het Zuiden. In de loop der jaren hebben zij heel wat ervaring vergaard op het gebied van stadsprojecten die hun partners nieuwe ontwikkelingsperspectieven bieden.

Aangezien de Belgische Ontwikkelingssamenwerking slechts over weinig middelen beschikt, kunnen zij echter niet al hun potentieel uitdrukken. Het institutionele getalm betreffende haar

toekomstige statuut moedigt de Belgische Ontwikkelingssamenwerking ook niet aan om zich op middellange termijn tot programma's te verbinden. De gemeenten zijn van hun kant niet in staat om de eventuele verdwijning van het federale programma of de toename van hun activiteiten met hun partner te ondersteunen.

De kwestie van de defederalisering – nog steeds niet afgehandeld – moet de einddoelstellingen van de ontwikkeling niet doen vergeten, wat veel verder gaat dan onze institutionele discussies. Het Vlaamse en Waalse Gewest hebben dit goed begrepen door de afgelopen jaren specifieke samenwerkingsprogramma's uit te werken, onder meer ter attentie van de lokale overheden. De relevantie van dergelijke 'gewestelijke' programma's hoeft niet meer bewezen te worden, voor zover de federale en deelstaten een gemeenschappelijk minimumkader bewaren, dat de acties moet aansluiten op de principes van de Verklaring van Parijs betreffende de doeltreffendheid van ontwikkelingshulp.

De **opstelling van een gewestelijk programma** voor gemeentelijke internationale samenwerking lijkt dus in meer dan één opzicht een ideale aanvulling op het federale programma en een voorbeeld op het gebied van operationele synergie en harmonisering, zoals aangemoedigd door de Verklaring van Parijs. In deze context zou het Gewest prioriteiten kunnen vastleggen in overeenstemming met de afkomst van de Brusselse bevolking en thema's in overeenstemming met de ervaringen van de Brusselse gemeenten. Daarnaast zouden ook gezamenlijke programma's uitgestippeld kunnen worden waarbij de complementariteit tussen het Gewest en de gemeenten onderstreept wordt.

In deze context vraagt de Vereniging dat het Gewest een *meerjarenfinanciering* vrijgeeft om de acties van de gemeenten op het gebied van gedecentraliseerde samenwerking met het Zuiden te steunen. Niet alleen moeten de directe kosten met betrekking tot de uitvoering van de samenwerkingsprogramma's gedekt worden, aangezien de gemeenten voorstellen om door gezamenlijke financiering hun personeel ter beschikking te stellen, maar ook moeten de initiatieven voor de bewustmaking van de samenwerking en de functie van 'adviseur in internationale relaties' in de gemeenten ondersteund worden.

Brussel in Europa

De Vereniging pleit voor een volledige valorisatie van de mogelijkheden van Brussel als zetel van de Europese instellingen en stelt daarom voor om de synergie tussen gemeenten en Gewest te ontwikkelen.

Soms worden er parallelle programma's uitgewerkt zonder dat de protagonisten elkaar ontmoeten, nemen de actoren deel aan verschillende netwerken en wisselen ze de informatie die ze verzamelen, niet uit. Algemeen blijft het bezit van nuttige informatie en efficiënte knowhow in de gemeenten beperkt, wat leidt tot minder subsidies en activiteiten, en imagooverlies. Dat is zeer jammer aangezien het Gewest en de gemeenten over heel wat vakkennis beschikken, vooral op het gebied van stadsbeheer, en zeer dicht bij de Europese instellingen staan, een positie die te weinig gevaloriseerd wordt.

Concreet stelt de Vereniging voor om *gemeenschappelijke relatie- en lobbyactiviteiten* te organiseren door middel van een **uitwisselingsplatform** tussen gemeenten en Gewest, dat behoorlijk ondersteund wordt door opleiding en begeleiding. De voorbereiding en effectieve uitvoering van het Belgische voorzitterschap in het tweede semester van 2010 biedt in dat opzicht een gelegenheid die de Vereniging voorshands wil grijpen.

Het federaal niveau

Ondanks de uitbreiding van de gewestelijke bevoegdheden bezit het federaal niveau nog veel bevoegdheden die interfereren met de werking van de gemeenten, waarover het Gewest het toezicht uitoefent. Deze bevoegdheden hebben betrekking op zowel hun financiële middelen als hun politieke en administratieve organisatie en strekken zich uit tot het stadsbeleid. De Vereniging heeft op dat gebied een aantal hoofdeisen geformuleerd en vraagt, gezien de samenvallende belangen van de Gemeenten en van het Gewest, de steun van deze laatste door middel van de hefboomen waarover het Gewest beschikt.

Op financieel gebied pleit de Vereniging voor de invoering van een *vast voorschottensysteem* voor de betaling van de **opcentiemen op de personenbelasting** tijdens het eerste semester van het jaar, hetzij 90 % van de verwachte opbrengsten tijdens de eerste zes maanden, een periode die overeenstemt met de normale inkohieringsperiode. Rekening houdend met het feit dat de onroerende voorheffing tijdens het tweede semester aan de gemeenten betaald wordt, zou de toekenning van voorschotten op de personenbelasting tijdens het eerste semester de inkomsten over het hele jaar kunnen stabiliseren.

De toekenning van voorschotten vormt geen extra last voor de federale begroting en zal de gemeenten meer financiële zekerheid bieden in de verstoorte financiële context van de laatste maanden, die waarschijnlijk nog vele maanden zal duren. Dit systeem is een compensatie van het voordeel dat de staatskas verzameld heeft door de inning van het deel van de gemeentelijke opcentiemen in de bedrijfsvoorheffing, voor een periode van 6 tot 18 maanden.

De Vereniging wijst op de toenemende moeilijkheden met het **pensioenstelsel van het personeel** van de lokale besturen en overheden en is bezorgd om de financiering en de werking van de RSZ-PPO. Naast de nationale conferentie voor de pensioenen die binnenkort georganiseerd wordt door de bevoegde minister, moet er snel *een globaal debat* gevoerd worden tussen de Brusselse gewestelijke en gemeentelijke overheden om de risico's te meten en de mogelijke maatregelen te bespreken.

De Vereniging is blij dat de financiering van het **grootstedenbeleid** voor 2009 zeker gesteld werd. Ze wijst echter op het belang om deze financiering in de toekomst te *bestendigen* in het kader van meerjarenprogramma's die op alle machtsniveaus uitgewerkt werden, zoals België zich ertoe verbonden heeft ten aanzien van Europa. Indien dit beleid in het kader van institutionele onderhandelingen geregionaliseerd zou worden, dringt de Vereniging erop aan de financiële middelen en het personeel voor het Gewest en de Brusselse gemeenten minstens op hun huidige niveau te houden en niet te laten bepalen door ongunstige criteria die geen rekening houden met de behoeften van de Brusselse gemeenten.

Naar aanleiding van de tiende verjaardag van de **politiehervorming** wordt de verdeling van de *algemene dotatie* opnieuw bestudeerd en zou de herziening ervan op de agenda geplaatst kunnen worden. Er valt te vrezen dat, indien deze met gesloten envelop gebeurt, dit nadelig zal zijn voor de politiezones van het Gewest. Naast deze dotatie moet eveneens de bestendigheid van de dotatie '*Europese toppen*' gegarandeerd worden, evenals de eenvoud van de regels en de transparante toekenning van de beschikbare middelen. De uitgaven in het kader van het onderdeel "preventie" van deze dotatie zouden onder duidelijke regels moeten vallen. Ten slotte moet gegarandeerd worden dat deze evaluatie specifiek rekening houdt met de bijzondere ervaring van de werking van de politie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, onder meer op het gebied van rekrutering en

opleiding van politieagenten en de verhouding tussen preventie en repressie. Bovendien wil de Vereniging een debat over de rol en de werking van de politieraden, teneinde de rol van de raadsleden doeltreffender te maken.

Met betrekking tot de organisatie van de gemeenten tot slot wijst de Vereniging het Gewest op het feit dat steeds meer **mandatarissen**, in het bijzonder de burgemeesters, geconfronteerd worden met strafprocedures voor allerlei soorten tekortkomingen in hun gemeente. De hoofd- en secundaire straffen kunnen immers bijzonder zwaar zijn, gaande zelfs tot een effectieve gevangenisstraf en het verlies van burgerlijke en politieke rechten. Iedereen zal begrijpen dat dergelijke sancties zeer zwaar zijn voor iemand die een openbaar mandaat uitoefent, en merendeels niet evenredig zijn met de feiten waarvan deze persoon beschuldigd wordt. Het gevaar is reëel dat op termijn steeds minder mensen openbare functies zullen willen bekleden.

De strafrechtelijke aansprakelijkheid van de mandatarissen dient dus beperkt te worden, zonder daarom volledige immuniteit te creëren. De aansprakelijkheid van de mandatarissen zou beperkt moeten worden tot hun zware fouten, herhaalde lichte fouten en opzettelijke handelingen. Voor alle andere fouten zou de openbare rechtspersoon aansprakelijk moeten zijn. De Vereniging vraagt daarom dat het Gewest het voorstel dat in die zin ingediend werd, zou steunen.

Actief burgerschap bevorderen

De Vereniging wil dit memorandum afsluiten met een verwijzing naar haar engagement voor *continue vorming van de verkozenen*, zowel op het vlak van zuivere kennis van de gemeenten, maar ook knowhow inzake dialoog met de bevolking en algemener alles wat verband houdt met **goed bestuur**. De Vereniging vraagt de steun van het Gewest voor die taak.

Tot slot moet de belangstelling van de burger voor sterke en verantwoordelijke gemeenten zeker aangevuld worden door directe acties van promotie en *sensibilisering voor de uitdagingen van de lokale democratie*. Het succes van editie 2008 van de Europese Week van de Lokale Democratie toont de potentiële belangstelling van het publiek en de capaciteit van de gemeenten om deze te stimuleren. Daar zou een regelmatig initiatief van moeten gemaakt worden, dat continu ondersteund wordt, steun waarvoor de Vereniging de bijstand van het Gewest vraagt.

Brussel, 19 november 2008